



## Kaj so odpadki?

Odpadne snovi so predmeti, ki jih ne potrebujemo več ali se jih naveličamo. Odpadki so del našega vsakdanjega življenja. Ljudje nenehno mečemo stran pokvarjeno hrano, steklo, pločevinke, papir, stara oblačila, različne naprave (avtomobile, hladilnike, računalnike). Med odpadke spadajo tudi bencin, nafta in premog, ki ga uporabljamo za premikanje in upravljanje strojev, ter kemikalije, ki jih je za raznovrstne namene proizvedel človek.

Pojem odpadki je nastal z industrijsko revolucijo, ki je ustvarila množico izdelkov iz materialov, ki v naravi počasi ali pa sploh ne razpadejo. Drugi pomemben dejavnik, ki povečuje količino odpadkov, je boljši življenjski standard in nastajanje predmetov za enkratno uporabo. Še v generaciji naših dedkov in babic so se uporabni predmeti (npr. pohištvo, posoda, kuhinjski predmeti, draga oblačila in podobno) prenašali iz roda v rod, zdaj pa jih že v eni generaciji tudi večkrat zamenjamo. To je eden od razlogov, da je odpadkov v razvitih državah več kot v manj razvitih. Večina odpadkov pomeni embalaža, v katero so spravljene stvari, ki jih kupujemo. Številni izdelki, ki jih kupimo, so hitro pokvarljivi. Ko se pokvari naprava kot je pralni stroj ali mobilni telefon, jih ne popravimo, temveč končajo na odlagališču odpadkov.

## Vrste odpadkov

Delitev odpadkov v skupine ali kategorije je zelo pomembna, saj imajo različne snovi različne lastnosti. Dobro vemo, da je papir izjemno koristen za to, da nanj pišemo, popolnoma neuporaben pa za to, da bi v posodo iz papirja natočili tekočino. Pomembno je poznati lastnosti posameznih snovi. Enako je z odpadki. Z različnimi vrstami odpadkov ravnamo

različno. Medtem ko nekatere lahko znova uporabimo oziroma jih predelamo v nov izdelek (recikliramo), drugih ne moremo. Poleg tega nekateri odpadki vsebujejo snovi, škodljive za okolje, druge ne, zato poznamo različna odlagališča.

Odpadke v grobem ločimo na komunalne in industrijske ter na odpadke, ki nastajajo v drugih dejavnostih (npr. bolnišnični odpadki, radioaktivni odpadki in podobno).

## **Kaj se dogaja z odpadki?**

Obstaja več načinov ravnanja z odpadki. Popolnoma neprimeren način je, da odpadke odvržemo v okolje, saj to, kot boste lahko prebrali spodaj, na naravo in življenje v njej vpliva zelo negativno. Odpadke lahko pustimo na smetiščih, pokritih z zemljo ali ne, lahko jih sežgemo v sežigalnicah, zakopljemo na odlagališčih, jih zmanjšamo/preprečimo njihov nastanek, jih recikliramo ali znova uporabimo.

## **Odvrženi odpadki**

Odmetavanje snovi in drugih odpadkov na neprava mesta je nevarno in povzroča onesnaževanje okolja, zato ga zakon prepoveduje. Tla in vodo na takih odlagališčih je treba pregledati, ali ne vsebujejo strupenih snovi.

Morja in oceani se nam zdijo neskončni, z neznansko veliko prostora za odmetavanje odpadkov, o katerih veliko ljudi zmotno meni, da bodo odplavali proč ali potonili na dno, vendar pa je odmetavanje odpadkov v morje lahko smrtonosno. Valovi, plimovanje in morski tokovi odpadke odnesejo daleč naokoli, kar škoduje ribam, tjušnjem, morskim pticam in drugim morskim bitjem. Če v morje odvržemo kemikalije v sodu, pa le-tega morska voda razžre in nato sprosti kemikalije v njem. V vsakem primeru pride do onesnaževanja okolja.

## **Odlaganje smeti na kupih ali smetiščih**

Kopičenje smeti na izpostavljenih mestih pomeni veliko nevarnost. Smeti privabljajo živali, kot so muhe in podgane, ki prenašajo bolezni. Poleg tega povzročajo obupen smrad. Dež izpira nevarne kemikalije iz odpadkov ter onesnažuje okoliška tla in vodotoke.

## **Sežiganje odpadkov**

Sežiganje odpadkov je na prvi pogled postopek, s katerim se znebimo kupov smeti, hkrati pa pridobimo toplotno energijo za proizvodnjo elektrike ali ogrevanje stavb v okolici. V praksi pa vključuje obilico težav, saj goreče snovi, kot je na primer guma, oddajajo črn dim, ki potemni ozračje in na zemljo sede kot prah. Sežigalnice imajo v ta namen na dimnikih nameščene filtre, ki filtrirajo in čistijo dim in hlape. Poleg omenjenega pa sežigalnice le še dodatno pripomorejo k segrevanju že tako segretega ozračja.

## **Zakopani odpadki**

V državah, kjer imajo veliko zemljišč, odpadke zakopljejo v zemljo. Največja nevarnost pri zakopavanju odpadkov je območje, kamor odpadke zakopljejo. Jama mora namreč biti zaščitena, sicer dež pronica skozi prekrivno plast zemlje in izpira kemikalije v okoliška tla,

kar uničuje rastline in živali. Potoki onesnaženje prenašajo naprej v reke in jezera, onesnaži se tudi pitna voda.

## Zmanjševanje

Obstaja veliko načinov, kako doma lahko zmanjšamo količino odpadkov. Najpomembnejše je, da kupujemo in porabljamo manj, da poskusimo najeti, deliti ali si izposoditi stvari, namesto, da kupujemo nove. Izbirajmo izdelke, ki imajo manj embalaže, ali jih kupujemo v večjih količinah. V trgovino vzemite svojo vrečko in ne kupujte dodatnih nosilnih plastičnih vrečk.

## Recikliranje

Več kot pol gospodinjstev odpadkov bi lahko reciklirali. S pomočjo recikliranja lahko naredimo popolnoma enak izdelek (steklenice, aluminijeve pločevinke, konzerve in papir), medtem ko iz nekaterih materialov lahko dobimo popolnoma drugačne izdelke. Odslužene avtomobilske gume lahko predelamo v odbijače, varovalne ograje za cestišča, podplate za čevlje ali jih sežgemo za pridobivanje olja in plina.

Varovanje okolja mora postati naš način življenja, zato reciklirajmo, karkoli lahko in karkoli je smotno. Odpadke ločujmo v ločene zabojnike, kupujemo izdelke, primerne za večkratno uporabo. Kadar je mogoče, kupujemo rabljene stvari. Predvsem pa se zavedajmo: **naš odpad je za nekoga lahko zaklad.**

Zato uporabne stvari, ki jih ne potrebuješ, **podari, prodaj ali zamenjaj** in uživaj v čistem in zdravem okolju, ki so nam ga zapustile prejšnje generacije – to je najmanj, kar lahko storiš - **danes - za boljši jutri.**

VIR: <http://eko.telekom.si/si/ucno-gradivo/odpadki>